

Ewa Orłowska

Uczenie się poprzez nauczanie – LdL

Lernen durch Lehren

Wskazówki do pracy metodą LdL

Część 3

Część 3

Techniki zaawansowane

Praktyczne wskazówki do pracy metodą LdL przygotowano na podstawie materiałów Katholische Universität Eichstätt-Ingolstadt autorstwa Jean-Pol Martina, twórcy metody LdL.

1. Klasa IX i X (15 – 16 lat)

Powszechnie uważa się, że w klasie IX i X (15 – 16 lat) motywacja do nauki znacznie spada. W tym wieku dość często obserwuje się u uczniów zmniejszenie spontaniczności i chęci do mówienia. Podstawowym powodem takich zahamowań jest obawa przed skompromitowaniem się w oczach rówieśników i dorosłych. Jednak podczas pracy metodą LdL Jean-Pol Martin nie zauważył tego problemu, a równocześnie miał wrażenie, że dla uczniów w wieku 13 – 16 lat zadanie samodzielnego opracowania i zaprezentowania konkretnego materiału jest interesujące. Dodatkowym problemem, jaki pojawia się w tym czasie w szkole niemieckiej, jest zmniejszenie liczby godzin nauczania języka z 4 w klasie VIII do 3 w klasach IX i X. Nauczyciel staje przed trudną próbą pogodzenia konieczności opanowania dość obszernego materiału i chęci utrzymania pewnej otwartej przestrzeni na tematy spoza podręcznika, które odpowiadają bieżącym zainteresowaniom uczniów. Oto co zdaniem Jean-Pol Martina może pomóc w rozwiązaniu problemu.

1.1. Propozycje metodyczne

Oszczędzanie czasu przy realizacji materiału

Naturalnie nauczyciel, który podejmuje próbę realizacji tematów spoza podręcznika, nie powinien pozwalać na zaniedbanie tego co podstawowe. Podręcznik jest pewnego rodzaju szkieletem, na którym opierają się lekcje, i sprawia, że uczniowie czują się bezpiecznie. Wielu rodziców i uczniów ma poczucie, że uczniowie „uczą się” tylko wtedy, gdy na lekcjach wykorzystuje się systematycznie podręcznik. Jednak dodatkowy czas można zyskać przez

racjonalną pracę z materiałem w fazie ćwiczeń i powtórzeń. Po prezentacji należy zająć się utrwaleniem słownictwa i gramatyki. Warto wykonać wszystkie planowane ćwiczenia na forum klasy lub w parach. Ważne jest także prowadzenie przez uczniów zeszytu słówek oraz systematyczne kontrolowanie tego zeszytu przez nauczyciela. Jean-Pol Martin radzi, aby na początku lekcji przeprowadzać krótkie testy z zakresu słownictwa i gramatyki. Choć zabiera to nieco cennego czasu, jest bardzo pomocne w ugruntowaniu nowych umiejętności.

Swobodne mówienie

W podejściu tradycyjnym redukcja ilości godzin nauczania języka kończy się najczęściej dramatycznym ograniczeniem czasu, jaki pozostaje uczniom na swobodne mówienie. Problem rozwiązuje się sam, gdy nauczyciel decyduje się część swojej funkcji nauczania przekazać uczniom. Uczeń prowadzący jest wówczas zmuszony do komunikowania się w języku obcym. W ten sposób tworzy się także przestrzeń na częste i autentyczne wypowiedzi innych.

Zdaniem Martina z tego powodu na lekcjach LdL właściwie nie występuje spadek motywacji u uczniów w okresie pokwitania, co jest tak charakterystyczne dla innych klas, nauczanych metodami tradycyjnymi.

Jeżeli nauczycielowi uda się doprowadzić do tego, że praca w parach i małych grupach odbywa się także w języku obcym, to na swobodne mówienie jest dość dużo czasu, mimo redukcji godzin.

Aktywności uzupełniające pracę z podręcznikiem

Nawet przy małej ilości godzin języka w tygodniu (np. 3) warto prowadzić lekcje wykraczające poza tematykę i pracę z podręcznikiem, bo stwarza to szansę na zajęcie się dokładnie tym, co interesuje uczniów. Martin proponuje trzy formy uzupełniania pracy z podręcznikiem. Są to dyskusja, omawianie wierszy i podróż do kraju, którego języka uczą się uczniowie.

1.1.1. Dyskusja

W klasie warto przygotować listę tematów, które uczniowie chcieliby omówić. Tej listy w zasadzie nigdy nie wykorzystuje się wprost, bo dyskusji nie da się planować. Dyskusje powstają spontanicznie, najczęściej w związku z tym, o czym mówi się na lekcji. Kiedy nauczyciel czuje, że z bieżącej lekcji wyłania się zainteresowanie określonym tematem, wtedy prosi dwóch uczniów, aby zaplanowali konkretną dyskusję, a następnie ją poprowadzili.

Organizacja dyskusji:

- w domu uczniowie piszą kilka tez i podsumowują je notatką na folii;
- także na folii zbierają słowa i wyrażenia, które przewidują, że będą potrzebne w czasie dyskusji;
- na lekcji wygłaszają swoje tezy i prowadzą dalszą rozmowę.

Bardzo ważne jest, aby w czasie prezentacji uczniowie nie odczytywali żadnych tekstów, ale starali się swobodnie mówić. Nauczyciel powinien stawiać sobie za cel ograniczenie swego dążenia do perfekcji i poprawiać wypowiedzi tak rzadko, jak tylko się da. Miniwykład nie powinien trwać dłużej niż 15 minut.

1.1.2. Omawianie wierszy

Nauczyciele mogą wykorzystać zbiory gotowych wierszy, opatrzonych pytaniami i wskazówkami do omówienia, lub opierać się na własnym wyborze i samodzielnie stworzonych pytaniami.

Po wybraniu wiersza nauczyciel przekazuje prowadzenie lekcji uczniom:

- Najpierw uczniowie prowadzący rozdają kopie wiersza, z którego usunęli kilka słów (tekst z lukami). Proszą, aby pozostali wyszukali słowa do wstawienia w miejsce luk.
- Potem zadają pytania dotyczące treści, np.: *Ten smutny uczeń narysował na tablicy rysunek, a co waszym zdaniem nauczyciel ma z tym zrobić?*

- Następnie pozostali uczniowie dostają konkretne polecenie w związku z tekstem, np.: *Niech każda grupa narysuje na dużych arkuszach papieru twarz osoby szczęśliwej i nieszczęśliwej!*
- Dalej uczniowie prowadzący wykorzystują wcześniejsze zadanie jako bodziec do wypowiedzi pozostałych. Przykładowo w czasie podsumowania wybierają kilka obrazków i prezentują na ekranie, pytając np.: *Marcin, jak myślisz, czy ta twarz wyraża smutek czy szczęście?* albo: *Ewa, o czym myślałaś, jak to rysowałaś?*

1.1.3. Podróż do kraju, którego języka uczą się uczniowie

Dla uczących się języka francuskiego wyjazd do Francji (albo jeszcze lepiej – wymiana szkolna z francuskimi uczniami w wieku 14 – 16 lat) ma szansę być niezapomnianym przeżyciem i może stać się źródłem konkretnej wiedzy. Przygotowania do takiego wyjazdu powinny odbywać się w czasie lekcji. Należy jednak uważać, aby nie zajęły zbyt wiele czasu.

Przed wyjazdem można opracować dla uczniów kilka zadań do wykonania w czasie pobytu za granicą, tak aby efekty były możliwe do wykorzystania później, w klasie, jako materiał do wykładu. Przykładowo uczniowie przed wyjazdem do szkoły we Francji dostali arkusz z zadaniem przeprowadzenia wywiadu z uczniami z Francji oraz z ich nauczycielami. Pytania do wywiadu należałoby przygotować w klasie przed wyjazdem.

Druga część zadań może dotyczyć refleksji nad samopoczuciem uczniów podczas mieszkania w domach ich kolegów za granicą. Przed wyjazdem nauczyciel uczyła uczniów na to, że aby zrozumieć gospodarzy i ich zachowania, trzeba mieć wiedzę na temat ich obyczajów i tradycji. Jeśli uczennica z Niemiec, będąc w Algierii, proponuje swojej koleżance z wymiany, aby wyszły gdzieś razem wieczorem i spotyka się z odmową, może poczuć się urażona czy nawet być zła. Jednak, kiedy wie, że tradycyjnie młode dziewczyny w Algierii nie wychodzą same do miasta, sytuacja staje się prostsza i znika poprzedni potencjalny powód do konfliktu. Działa tu zasada: lepiej znać to lepiej rozumieć; lepiej rozumieć to bardziej lubić; bardziej lubić oznacza mniej konfliktów. Dobrym pomysłem jest zachęcenie uczniów, aby

podczas wyjazdu pisali pamiętnik i notowali to, co ich uderzyło czy dotknęło zarówno pozytywnie, jak i negatywnie, np. jeśli coś ich zdaniem nie było dostatecznie czyste. Zapiski mają na celu refleksję nad przyczynami konfliktów i mogą ułatwić uzyskanie odpowiedzi, czy konflikty miały charakter indywidualny, czy może kulturowy.

Wyniki informacji zgromadzonych za granicą są prezentowane podczas zebrania z rodzicami, w następujących grupach:

- pierwsza grupa prezentuje prospekty, jakie uczniowie przywieźli z miasta, które odwiedzili, i omawia jego położenie geograficzne oraz sytuację gospodarczą;
- druga grupa podsumowuje swoje przeżycia ze zbierania wypowiedzi na wyjeździe;
- trzecia grupa, na podstawie przygotowanych notatek z podróży, podaje informacje o warunkach mieszkaniowych i dochodach rodzin, u których mieszkali uczniowie, będąc za granicą. Uzupełnienie stanowią informacje o komunikacji i kosztach utrzymania. Prezentacje uatrakcyjniają szkice, nagrania, zdjęcia i filmy.

2. Klasa XI (17 lat)

Jean-Pol Martin zwraca uwagę, że w klasie XI często odnotowuje się spadek motywacji do nauki języka obcego. Bywa, że jest to moment zakończenia pracy z podręcznikiem i nauka wówczas koncentruje się na powtarzaniu gramatyki oraz ćwiczeniach dotyczących pracy z tekstem. Uczniowie mogą wtedy dość łatwo odnosić wrażenie, że nie uczą się niczego konkretnego.

Propozycje metodyczne

Chcąc przeciwdziałać atmosferze zbyt dużego rozluźnienia, warto zaplanować systematyczną pracę nad zagadnieniami dotyczącymi historii i geografii kraju, którego języka uczy się młodzież. Dość szybko uczniowie zauważą, że w ten sposób poszerzają wiedzę ogólną, która jest bardzo przydatna nie tylko na lekcji języka.

Jean-Pol Martin radzi, aby w ostatniej klasie często korzystać z klasowego księgozbioru z zakresu historii i geografii w nauczanym języku. Najlepiej, aby były to książki do nauki tych przedmiotów, przeznaczone dla uczniów w wieku około 12 lat. Ich podstawową zaletą jest

Uczenie się poprzez nauczanie - LdL (niem. Lernen durch Lehren)

Wskazówki do pracy metodą LdL •

zwięzłość i prosty język, nie ma też większych kłopotów z ich zrozumieniem. Podręcznik można podzielić na rozdziały, a każdy z nich przydzielić do opracowania innej grupie uczniów.

Grupy otrzymują jednakowe polecenia, np:

- Wybierzcie z tekstu najważniejsze dane i zaprezentujcie je w krótkim referacie.
- Na podstawie referatu przygotujcie tekst z lukami.
- Wygłoście w wyznaczonym przez nauczyciela terminie minireferat, który będzie trwał nie dłużej niż 10 minut. Podczas wykładu uczniowie-słuchacze powinni wykonać notatki.
- Poproście, aby po zakończeniu referatu słuchacze podsumowali przedstawione informacje.
- Rozdajcie tekst z lukami wszystkim uczniom.
- Poproście o wypełnienie luk i odczytanie tekstu na głos.

Ten sam materiał może być wykorzystany do pracy domowej. W ten sposób powstaje rodzaj teczki z krótkimi referatami, które dają przegląd najważniejszych zagadnień z zakresu geografii i historii kraju, którego język poznają uczniowie.

OŚRODEK
ROZWOJU
EDUKACJI